

Хорова партитура прозора та лаконічна, голосоведіння зручне для дитячих голосів, що робить цикл доступним широкому колу дитячих хорових колективів. Композитор створив для дітей хорові пісні різної тематики: пісню про Харків «Станція метро» (слова В. Оршанського), «Пісню машини часу» (слова Л. Галкіна). Загалом хорові твори для дітей М. Стецюна мають життєствердуючий характер, які гідно поповнили репертуар дитячих хорів.

Порівняно з хоровою обробкою народного першоджерела, не менш складне завдання ставлять собі автори, коли закладають в основу композиції тільки слова народної пісні.

Людила Шукайло написала на народні тексти кантату «Пори року» та хорову п'єсу «Щебетала пташка» для дитячого хору а cappella. Без цитування фольклорних образів авторка зуміла створити оригінальні музично-театральні картинки, пронизані народним духом, але в контексті сучасної музичної лексики. У кантаті «Пори року» панує атмосфера свята та веселих дитячих ігор. Композиторське мислення переплавляє суто фольклорні прийоми зі стилістичними новаціями, властивими устремліннями художників «нової фольклорної хвилі».

Особливість музичної мови кантати складається з:

1. Оновлення фактури впродовж всієї кантати.
2. Теми, яка переходить від партії до партії.
3. Чергування видів фактури.

Кантата «Пори року» потребує відмінної вокальної підготовки колективу який її планує виконувати.

С. Присяжнюк

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ІТАЛІЙСЬКОГО ОПЕРНОГО МИСТЕЦТВА ХІХ СТ. НА ПРИКЛАДІ ТВОРЧОСТІ ДЖ. ПУЧЧІНІ

Sv. Prysiazhniuk

FEATURES OF THE DEVELOPMENT OF ITALIAN OPERA ART IN THE XIX CENTURY AS AN EXAMPLE OF THE CREATIVE ACTIVITY OF J. PUCCINI

Італійська опера як жанр пройшла довгий шлях становлення та розвитку. В першій половині ХІХ століття вся творчість оперних композиторів піддалася впливу національно-визвольному руху. І в оперному мистецтві почався новий етап, де під впливом сучасності та італійського літературного романтизму відбувається становлення нової романтичної опери.

Композитори відходять від міфологічних сюжетів, в основі романтичної опери — людина, її внутрішній світ та переживання. У період 40-х років ХІХ ст. в оперному мистецтві Італії почалася творча криза, з якої вивів оперу Дж. Верді, творчість якого стала вершиною реалізму оперного мистецтва. Наприкінці ХІХ ст. в літературі та мистецтві зароджується новий напрям — веризм (з італ. «правдивий»). Термін «веризм» виник ще в ХVІІ ст. та визначав реалістичний напрям у зображальному мистецтві. Натомість музичний веризм зародився в оперній творчості італійських композиторів ХІХ ст. (П. Масканьї, Р. Леонкавалло та Дж. Пуччіні).

Основною ідеєю цього напрямку була передача правдивих реалій життя. Сюжети опер під впливом веризму пов'язані із зображенням сильних, часто гіперболічних

пристрастей, що спонукали головних героїв на злочини, які вони скоюють стосовно тих, кого вони люблять. У своїх операх композитори часто використовують лібрето віршованої форми, а арії поєднують з речитативами. В операх веристського напрямлення важливу роль відіграє оркестр, що передає все динамічне напруження та емоційний фон.

Дж. Пуччіні називають останнім представником оперного стилю бельканто у ХХ ст. Оперна спадщина композитора налічує десять опер, які стали шедеврами оперного мистецтва та донині виконуються в найкращих оперних театрах по всьому світу. На відміну від опер композиторів-веристів, опери Дж. Пуччіні являють собою масштабні, монументальні твори, відзначаючись різножанровістю та різноструктурністю.

На відміну від інших композиторів-веристів, оперна драматургія опер Дж. Пуччіні більш різноманітна. Його опери «Манон Леско», «Богема», «Тоска», «Мадам Батерфляй», «Триптих» дійсно вважаються яскравими взірцями веристської оперної школи. Але оперний стиль останніх творів («Джанні Скінні» і особливо «Турандот») виходить за рамки музичного веризму. Зазнавши впливу різних національних шкіл, що пов'язані з реалізмом, композитор наділяє свої опери романтичними характеристиками, які надають їм особливої привабливості та шарму.

У центрі конфлікту опер постає образ тендітної жінки, котра здатна піти на жертви заради кохання, ідеї спасіння людини, заради початку нового життя

Від класика в оперному стилі Дж. Пуччіні просліджувалося багате розмаїття виражальних засобів, які не зовсім відповідали критеріям строгого веризму. Композитор був геніальним мелодистом, який винайшов свій неповторний речитативно-аріозний стиль, мелодично збагатив оркестрові партії гнучкістю та пластичністю відображення всіх нюансів вокальної партії.

«Турандот», написаний у трьох діях за сюжетом однойменної п'єси К. Гоцци, є останньою оперою Дж. Пуччіні.

Дж. Пуччіні обирає новий спосіб та форму викладення гармонічного письма, тому цю оперу дуже часто називають найбільш витонченою з усіх його опер. Композитор майстерно поєднує романтичні риси класичної «великої опери» seria з антиромантичними віяннями кінця ХІХ — початку ХХ ст. Антиромантизм виражається в елементах стилізації, імпресіоністичному характері музики, підкресленому барвистим оркестровим звучанням, мозаїчності жанрів — від епічного до ліричного, від піднесеного трагізму до тонкої іронії. Опера містить лише деякі елементи веризму, такі як розгорнута драматургія з трагічною розв'язкою, ефектність театрального дійства, напружена кульмінація та розвинутість декламаційно-речитативної сфери.

Хор в опері слугує характеристикою побутового антуражу, здатним придати натовпу соціальну роль та наділити його «живим» реалізмом. Дія опери розвертається широкими пластами: у ній багато великих драматургічно важливих, наповнених психологічним змістом хорових сцен. У них хор утворює скульптурні групи, на фоні яких виразним рельєфом виступають образи дійових осіб. Незважаючи на те, що Дж. Пуччіні назвав оперу «Турандот» ліричною драмою, цей твір — синтез епічної, казкової опери з монументальним, насиченим звучанням.

Саме епічний початок опери надав підґрунтя для широкого використання в ній хорових сцен, що не просліджувалося в попередніх операх Дж. Пуччіні.

Констатуємо, що хор в опері виконує переважно функцію коментатора подій та емоційного фону дії. Він є живим підґрунтям для висвітлення емоцій головних героїв, слугує щоб посилити контраст почуттів та станів, створити потрібний емоційний фон для драматургічного розвитку дійства, яке являє собою безперечну художню цінність.

Отже, оперу «Турандот» можна цілком назвати антиверистською, адже казковий несучасний сюжет, умовний характер образів головних героїв, цікаве поєднання різних оперних жанрів суперечить строгому направленню веризм.

Д. Корольова

МУЗИЧНО-ДРАМАТИЧНА ФУНКЦІЯ ХОРУ В ОРАТОРІЇ Г. Ф. ГЕНДЕЛЯ «САМСОН»

D. Korolova

THE MUSICAL AND DRAMATIC FUNCTION OF THE CHOIR IN H. F. HANDEL'S ORATORIO "SAMSON"

Георг Фрідріх Гендель (1685–1759) — один з найвідоміших композиторів барокового періоду. Серед немалої кількості творів різних жанрів, у його композиторській спадщині можна виокремити велику кількість ораторій, кантат, антемів, хорових творів, які стали еталоном для багатьох композиторів наступних поколінь. Саме в ораторіях найбільш яскраво проявилися найхарактерніші риси його стилю. Ораторії на біблійські теми, такі як «Саул», «Месія», «Ізраїль в Єгипті», «Самсон», «Іуда Маккавей», створені у 30-х–40-х рр. XVIII ст. Образ народу як головної дійової особи в них уособлював хор.

Хоровий стиль Г. Ф. Генделя був сформований у середині XVIII ст. в Англії, де музикант прожив та працював більшу частину свого життя. Однією із характерних ознак цього стилю стало поєднання багатоголосного хору (із його провідною функцією) з глибокими емоціями та драматичними ефектами.

Досконало володіючи технікою хорового письма, композитор домагається найрізноманітніших звукових ефектів. Хори використовуються в різних контрастних станах: скорбота і радість, гнів і обурення, героїчний підйом тощо. Хорова фактура тяжіє до акордово-гармонійних структур, проте композитор також широко використовує поліфонії, за допомогою якою активізується музичний рух.

Хор в ораторіях Г. Ф. Генделя відіграє важливу роль у створенні музичної драматургії твору. Цей елемент музики є не тільки масштабним, а й важливим з точки зору контекстуального зв'язку між музикою та текстом, та в багатьох ораторіях хор виконує функцію музичної коментуючої групи, яка відображає настрої та емоції героїв. Найголовнішим чинником є те, що хор — це не просто група виконавців, а важлива складова музичного утворення. Хор виконує не тільки окремі хорові частини, а і супроводжує сольні арії та речитативи, збільшуючи їхню емоційність і глибину.

Одним із найвідоміших творів Г. Ф. Генделя є ораторія «Самсон». Вона була написана в 1741 р. і є однією із найбільших та найскладніших ораторій (біблійна тематика, монументально-героїчний стиль та оптимістичне вирішення драматичної ідеї). Ораторія написана для хору та солістів, які виконують ролі різних персонажів.